

ELŐSZÓ

Az angolszász tankönyvirodalom *primernek* nevezi az olyan bevezető jellegű, egy adott tudományágban első tájékozódást kínáló, alapozó műveket, amelyek egyszerre kívánnak megfelelni az igényes szakmaiság és az élményszerű feldolgozhatóság követelményeinek. Jelen tankönyv egyetemisták és főiskolások számára nyújt ilyen típusú, korszerű, didaktikailag jól felépített bevezetést a vallástudomány (*religious studies*) szerteágazó témáiba és módszertanába. Az Olvasó példákon keresztül találkozhat az emberiség történetében legfontosabb szerepet játszó vallási hagyományokkal, miközben megismerkedik az alapvető vallási jelenségekkel, valamint az azokat rendszerbe foglaló legbefolyásosabb elméletekkel. A vallástudományi bevezetők különösen nehéz feladata a társtudományok (vallásantropológia, vallásszociológia, valláspszichológia, vallásfenomenológia, vallásfilozófia, kognitív tudományok stb.) sajátos módszereinek és látásmódjainak integrálása, amely kihívásnak ez a tankönyv a vallási világméretű meghatározó hét terület multidiszciplináris elemzésén keresztül felel meg. Ezek a megfontolások természetes módon vezetnek el az Olvasót a késő modern világ és az ősi eredetű vallási hagyományok kölcsönhatásaihoz, amelyek vizsgálatában a vallástudomány különösen is aktualizálódik.

A könyv négy részt foglal magában. Az I. rész témái a vallás meghatározása, a vallás tanulmányozásának értelme és a vallás jelentőségére vonatkozó kérdések köré szerveződnek. Megvizsgáljuk, hogyan érdemes hozzáfekedni e szerteágazó terület tanulmányozásához. Külön kitérünk a vallási jelenségkör akadémiai elemzésébe bevonható interdiszciplináris szempontok és módszerek bemutatására.

A II. rész a vallási tapasztalat és önkifejezés általános formáiba vezeti be az Olvasót. Ez a rész tárgyalja a szent (*sacrum*), a vallási szimbolizmus – a mítosz és

a tételes tan, a szent szertartás, a szent könyv –, valamint a vallás társadalmi vonatkozásainak kérdéseit.

A III. rész hét területet vizsgál az összehasonlító analízis eszközeivel. E hét terület mindegyike a vallási világkép egy-egy lényeges összetevőjét képviseli. A vallási világlátás a részek összetartozására, egységére összpontosít, ami maga után vonja, hogy a vallásos ember a természetet, az emberi életet és a *numinózum* („szent” vagy „isteni” valóság) jelenlétét egymástól elválaszthatatlannak látja. Részletesen tárgyaljuk annak az „emberi talánynak” a körvonalait, amelyre a vallások válaszokat kínálnak. Mivel a vallási hagyományok általában etikai viselkedésmintákat is előírnak, illetve kijelölik a megváltáshoz vezető utat – képet adva az emberi élet céljáról –, így ebben a részben tárgyaljuk a vallás etikai, szótérológiai és eszkatológiai dimenzióit. Végül a IV. rész azt a kérdéskört járja körül, hogy milyen hatással van a modernitás a vallás világára. Azok a mélyreható változások, amelyek a társadalmi, politikai, jogi és gazdasági intézményeinket az utóbbi egy-két évszázadban átalakították; illetve a népoktatás megjelenése, a tudomány, a technika és a tömegkommunikáció befolyása mind alapvető hatással voltak és vannak a vallási hagyományokra, amelyek azonban szintén folyamatosan hatnak ezekre a változásokra. Kritikusan megvizsgáljuk a fundamentalizmus kortárs jelenségeit és azok korunk vallási életére gyakorolt hatását. Kitérünk a nők státuszának és szerepének változásaira. A szekularizációs folyamatok és az azokra reflektáló elméletek vezérfonalát adják ennek a résznek.

Az amerikai kiadás előkészítésében kiemelkedő jelentőségű volt a következő kollégák hozzájárulása: Tammy Cooper, Pat Eichorst, Sarah Holle, Kelli Jauron, Cheri Vandermillen, E. Harold Breitenberg Jr., Rebecca Todd Peters, Linda J. Tessler, Wanda Wilcox, Mary N. Wangila. A magyar fordítás szerkesztéséhez hozzátartozott a társtudományok, illetve az egyes vallási hagyományok szókincsének szaklektorálása, valamint a hivatkozások és irodalomjegyzékek összefésülése a magyarul rendelkezésre álló szakirodalommal. A magyar kiadás szaklektorai voltak: Révay Edit (szociológia), Elekes Szende (pszichológia), Mészáros Lukács (természettudományok), Turgonyi Zoltán (állam és egyházak), Laurinyecz Mihály (etika), Szabó Miklós (bibliatudomány), Pintér Gábor (1–2. fejezet), Soós Sándor (távolkeleti vallások), Urbán Ilona (judaizmus), Gyöngyösi Csilla (iszlám). Továbbá mindazokat az itt meg nem nevezett kollégákat is köszönet illeti, akik alkalmi tanácsaikkal segítették a szöveg érettebb formába öntését.